

Fredningen er ikke gældende, da den omfattes under 00700.00. [Klik her for at gå til den gældende fredning.](#)

Afgørelser – Reg. nr.: 00700.01

Fredningen vedrører: Gudhjem Plantage

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   **12-01-1940**

Fredningsnævnet   **10-08-1939, 23-07-1951,
18-08-1951**

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

U d s k r i f t

-----
afOVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1940 den 12. Januar afsagde Overfredningsnævnet
paa Grundlag af skriftlig og mundtlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen 397/39 vedrørende Gennemførelsen af et Vejanlæg fra Rø
til Gudhjem.

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amt den 10. August
f.A. afsagte Kendelse er indanket for Overfredningsnævnet af
Danmarks Naturfredningsforening.

Overfredningsnævnet har den 30. September 1939 afholdt
Aastedsmøde i Sagen og har herunder forhandlet med de i denne in-
teresserede.

Da Overfredningsnævnet i det væsentlige kan tiltræde
det i Fredningskendelsen anførte, vil denne være et stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amt den 10. August
f.A. afsagte Kendelse vedrørende Gennemførelsen af et Vejanlæg fra
Rø til Gudhjem stadfæstes.

P.O.V.

Frederik V. Petersen.

(sign.)

FREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for
Bornholms Amtsraadskreds.

Aar 1939 den 10. August afsagde Nævnet saalydende

K e n d e l s e .

Med Skrivelse af 13. Oktober 1938 har Bornholms Amt tilstillet Nævnet Planer for Bygning af en Landevej fra Rø til Gudhjem med Forespørgsel, om Nævnet maatte have Bemærkninger at gøre til disse. I Skrivelsen oplyses, at Bestyrelsen for Gudhjem Udmærk har erklæret sig villig til frivilligt og vederlagsfrit at frede Arealer ved den foreslaede Vej, hvis den bliver gennemført.

Ifølge Planen føres Vejen i en Bue gennem Gudhjem Plantage, saaledes at den passerer over forskellige Klippepartier derunder Klippeknuden "Bokul", hvorefter den ved en stor Bro føres over den nordlige Del af den saakaldte "Holkadal".

Nævnet har forelagt Planerne for Danmarks Naturfredningsforening, der i Skrivelse af 14. November 1938 udtaler, at Vejen paa en meget haardhændet Maade vil gennemskære Gudhjem Plantage og ved den projekterede store Bro over Holkadalen forandre hele denne Dals Karakter. Foreningen andrager Nævnet om at søge en andret Vejføring gennemført, saaledes at Vejen lægges Syd om Gudhjem-Plantagen, og Foreningen har forelagt Nævnet en af Foreningens tekniske Udvalg skitseret Plan til en saadan Vejføring. Denne Plan har været forelagt Bornholms Amt, der med Skrivelse af 25. Maj 1939 har fremsendt en Erklæring af 24. s. M. fra Amtsvejinspektoret. Af denne Erklæring anføres:

"Naturfredningsforeningens tekniske Udvalg har i Skrivelse af 14. November f. A. foreslaaet en anden end den af os angivne Linieføring paa Strækningen fra Salene til Landevejen mellem Toft og Gudhjem. Denne anden Linieføring er terrænmassigt yderst uheldig, idet Linien gennemskærer opdyrkede Arealer, hvoraf endda en stor Part fornylig er udstykket til Husmandsbrug. Yderligere skærere den foreslaede Linie samtlige Markskifter diagonalt, og paafører herved samtlige ved Vejen be-

liggende Ejendomme en betydelig Ulempe, der foretages ikke uvæsentligt paa Grund af de store Udgravninger, som Vejen ved sin Passage tværs imod Niveaukurverne vil medføre. Det af Udvalget i Forbindelse dermed fremsatte Forslag til Fortsættelse af Vejen videre til Strandvejen mod Svaneke er direkte uanvendelig, eftersom Vejen her er vist tværs over Gudhjem Jernbanestations Sporareal, og saaledes vil medføre en fuldstændig Omlægning af Stationens Spor anlæg. Da i alt Fald dette sidste maa anses for uigennemførligt, vil man efter Naturfredningsforeningens Forslag stadig være henvist til paa denne sidste Vejstrækning at henholde sig til de allerede eksisterende Veje, der med skarpe Sving og stærke Stigninger uden om Stationen fører til Vejen mod Svaneke. Vejføringen efter vort Projekt derimod forudsætter jævne og bløde Forbindelser mellem den nye Vej og de bestaaende paa en i Praksis gennemførlig Maade, ligesom vi paa Strækningen fra Salene til Gudhjem følger Niveaukurverne rundt om Knuden. Herved vil Markskifterne kun uvæsentligt blive berørt og Indgrebene i Terrænet blive det mindst mulige."

I sin anførte Skrivelse har Amtet derhos meddelt Amtsrådet Vejudvalgets Udtalelse, hvoraf anføres:

"Vejudvalget maa derfor fastholde den tidligere fremsatte Plan, som man saavel i teknisk som i skønhedsmæssig Henseende anser for bedre end den af Naturfredningsforeningen fremsatte, der i det hele anses for uegnet til Gennemførelse, og man fremhæver, at der nu foreligger endeligt Tilsagn fra Udmærskassen om vederlagsfri Uværksættelse af en betydelig Fredning, saafremt Vejevæsenets Plan kommer til Udførelse.

Det skal endelig tilføjes, at Vejudvalget, saafremt den af dette foreslaaede Plan ikke tillades gennemført, agter at indstille sig til Amtsrådet, at Vejen føres ud til Landevej Nr. 21 ved Stokkelundshuset".

Nævnet har derefter den 17. Juni 1939 afholdt Møde i Gudhjem, hvortil Indkaldelse er udgaaet efter Reglerne i Naturfredningslovens § 10. Da Protesten mod Vejføringen alene angaar Vejens Anlæggelse gennem Gudhjem Udmærks Plantage, der er skyldsæt under Matr. Nr. 181a, 182a, 183a, 184a, 185, 186, 187, 188 og 182d af Gudhjem, var som Lodsejere indkaldt Bestyrelsen for Gudhjem Udmærk samt Indehaverne

af nogle mindre fra Udmarken udstykkede Arealer, der ønskes ind-
draget under en eventuel Fredning. Foruden Lodsejerne var paa
Mødet repræsenteret Bornholms Amtsråd, Amtsvejinspektoratet,
Østerlars-Gudhjem Sogneraad samt Danmarks Naturfredningsforening
og dennes Bornholms-Komité. Paa Mødet fremkom der et Kompromis-
forslag, hvorefter Vejen skulde føres gennem den sydlige Del af
Udmarksskoven og ad en Bro over den smalle Holkarende. Muligheden
for Gennemførelsen af dette Forslag er undersøgt af Amtsvejinspek-
toratet, der i en til Amtsradet afgivet Erklæring bl.a. udtaler,
at de Bemerkninger, der kunde fremsættes overfor Naturfrednings-
foreningens Forslag for en Del ogsaa kan fremsættes overfor det
nye Forslag. Det fremgaar derhos af Amtsvejinspektoratets Under-
søgelser, at den foreslaaede Vejforing vil medføre betydelige
Stigninger og nødvendiggøre store Gennemsk ringer i Klippegrund
og Anlæggelse af store Dæmninger. Amtsradets Vejudvalg har i
Anledning af Forslaget udtalt:

”Da Vejen efter den nye Plan terr nm ssigt ikke kommer til at
ligge saa godt og derfor faar et daarligt Længdeprofil, og da
der ikke ved denne Vej aabnes Adgang til de store Natursk nheds-
værdier som ved Vejprojektet over Bokul, finder Vejudvalget ikke
at kunne forsvare at anbefale, at der ofres 600.000 Kr. paa dette
Projekt.

Trafikalt vil Sagen kunne ordnes paa tilfredsstillende Maade
vedat bygge Vejen R -Salene-Toft. Vejen Toft-Gudhjem skal efter
Amtsradets Vejplan udbygges, og kan man ikke opnaa Fordelene ved
Vejen over Bokul, bliver Udgifterne ved Vejen Salene-Gudhjem urime-
lig, og den nye Vej vil da desuden komme til at ligge for n r opad
den bestaaende Vej Toft-Gudhjem, saaledes at det er naturligere at
benytte denne og kun bygge Vejen R -Toft-Gudhjem, og det saa meget
mere, som der er god Anvendelse for det herved sparede Beløb, saa-
ledes at Vejplansarbejder andetsteds vil kunne fremskyndes.”

I et nyt Møde den 2. August 1939 forhandlede Sagen paany, I
dette Møde begærede Amtsradets Medlemmer Kendelse afsagt, hvorved
det tillades at Vejen føres over Bokul og Holkadalen overensstem-
mende med det oprindelige Projekt, og hertil sluttede sig Repr -
santanterne for Sogneradet og Udmarksbestyrelsen. I Mødet foret a
en Skrivelse af 31. Juli 1939 fra Danmarks Naturfredningsforening,

hvori fremsattes Protest mod det nævnte Vejprojekt, hvorimod en Vejføring: Salene-Toft-Gudhjem betegnes som en tilfredsstillende Løsning, idet man ved denne naaer Maalet: "at værne de enestaaende Naturværdier ved Gudhjem mod at sønderkøres af et Vejanlæg." Til det i denne Skrivelse udtalte har Repræsentanterne for Bornholms Naturfredningskomité sluttet sig.

Nævnet skal bemærke følgende:

Det maa erkendes, at Vejen over Bokul og Holkadalen i betydelig Grad vil ændre dette meget smukke og særprægede Landskabs Karakter, og at der derfor maa gøre sig Betæneligheder gældende ved at tillade denne Vejføring. Til Trods herfor finder Nævnet dog ikke at burde modsætte sig Vejprojektet. Herved henses til

- 1) Den af Danmarks Naturfredningsforening forelagte Plan og Planen om Vejføringen gennem den sydlige Del af Skoven maa opgives som uigennemførlig, og der maa derfor vælges mellem den af Amtsrådet projekterede Vejføring og en Vejføring: Salene-Toft-Gudhjem,
- 2) Den første af disse Vejføringer findes at være den naturligste, ved denne bevares Vejens Karakter som Kystvej bedst, Vejen følger paa en harmonisk Maade Landskabets Linier, og der opnaaes en god Tilslutning til den tidligere anlagte Kystvej Gudhjem-Svaneke.
- 3) Vejen i sig selv tilligemed de Udsigter, der vil aabne sig for den Vejfarende, maa antages at blive af ikke ringe Skønhed.
- 4) Gennem det af Udmarksbestyrelsen givne Tilsagn opnaas vederlagsfrit Fredning af betydelige, meget smukke Omraader.

Nævnet finder dog en mindre Ændring i Projektet paakrævet. Ifølge dette vil den meget smukke og af Publikum meget besøgte Klippeskraaning paa Strækningen mellem Holkadalen og den Vej, der fra Udsigtspladsen med Flagstangen paa Bokul fører ind i Plantagen, blive temmelig stærkt angrebet af Vejanlægget. Herpaa vil der i betydelig Grad kunne raades Bod, hvis Projektet ændres saaledes, at Vejen paa nævnte Strækning lægges ca 15 m sydligere end projekteret og at den vestlige Ende af Broen over Holkadalen saaledes ogsaa rykkes ca 15 m mod Syd. Amtsvejinspektoret har udtalt, at Projektet vil kunne gennemføres med denne Ændring, og Amtsrådet's Repræsentanter ved Nævnets Møde har udtalt, at de intet fandt at erindre mod denne Ændring. Forslaget til Vejføringen over Bokul og Holkadalen vil saaledes kun kunne godkendes med

den nævnte Andring.

Godkendelsen vil derhos være at gøre betinget af, at der, inden Vejarbejdet paabegyndes, som Hæftelse paa de foran anførte Matr.Numre af Gudhjem Udmærket tinglyses Fredningsbestemmelser omfattende de Arealer, der er farvet med grønt paa et af Landinspektør Kofoed udarbejdet Kort, der er fremlagt til Nævnets Protokol under Nr.17. Fra Fredningen undtages dog det Areal, der er betegnet som tilhørende Gudhjem Havn, og det forbeholdes Udmærketbestyrelsen med Tilslutning af Nævnet at foretage mindre Andringer af uvæsentlig Betydning i Grænserne for det fredede Omraade. Fredningsbestemmelserne skal i det væsentlige gaa ud paa følgende:

1) Forbud mod Opførelse af Bygninger, derunder Anbringelse af Boder eller andre skæmmende Indretninger. Der forbeholdes dog Ret til saadan midlertidig Anbringelse i Holkadalen af Boder og lign., som er en Følge af denne Dals Benyttelse som Festplads.

2) Forbud mod Sprængning af Sten og Klipper.

3) Ret for Almenheden til Færdsel paa Omraadet overensstemmende med Reglerne for Adgang til Færdsel i Statens Skove.

4) Forbud mod Parkering, særlig ogsaa Parkering paa selve Vejen.

5) De i Plantagen værende andre Veje maa forbindes med den nye Vej, men maa foruden til gaaende Færdsel og Cyklekørsel kun benyttes til Arbejdskørsel, hvilket skal tilkendegives ved Opslag. Dette skal ogsaa gælde Veje, der senere maatte blive anlagt paa det fredede Omraade.

Det bemærkes, at Nævnet har taget i Øjesyn hele den Strækning, over hvilken Vejen Rø-Gudhjem er projekteret og har ikke fundet andet at indvende end hvad der fremgaar af det foranstaaende.

I Henhold til det anførte bestemmes:

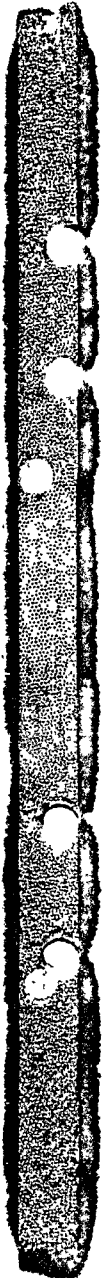
Den af Danmarks Naturfredningsforening fremførte Protest mod at den projekterede Landevej Rø-Gudhjem føres gennem Gudhjem Udmærketplantage over Bokul og Holkadalen tages ikke til Følge.

Nævnet vil ikke fremsætte Indvending mod, at Vejen anlægges overensstemmende med de Nævnet med Bornholms Amts Skrivelse af 13. Oktober 1938 forelagte Planer. Der er dog en Betingelse, at Planerne ændres saaledes, at Vejen paa den foran nærmere anførte Strækning forelægges ca 15 m længere mod Syd samt at der inden

Vejanlægget paabegyndes paa Matr.Nr.181a, 182a, 183a, 184a, 185, 186,
187, 188 og 182d af Gudhjem tinglyses Fredningsbestemmelser, væsent-
ligt af det foran anførte Indhold.

Zeuthen   K.Th.Jørgensen   P.Thorsen

.....

FREDNINGSNÆVNET >

23/7-51

U D S K R I F T

af

forhandlingsprotokol for fredningsnævnet for Bornholms amtserådskreds.

År 1951 den 23. juli afholdt nævnet møde på Bokul i Gudhjem

Santlige medlemmer var tilstede.

Der foretoges:

Begæring fra Danmarks Naturfredningsforening om forbud mod amtets vejarbejder.

Efter besigtigelse af arealerne afsagdes sålydende

k e n d e l s e.

I skrivelse af 7. juli 1951 har Danmarks Naturfredningsforening fremsat begæring om fredning af området i Bokulklippen og Holkadalen i Gudhjem, således at det af Bornholms amt projekterede og delvis igangsatte vejanlæg over Bokulklippen og Holkadalen standses. Med begæringen fulgte forskellige erklæringer og et rids over Gudhjem og omegn, hvorpå Bokul og Holkadalen er indtegnet.

Nævnet har berådet sagen til foretagelse den 16. august 1951 og har sendt sagen til erklæring hos Naturfredningsrådet.

Imidlertid har Danmarks Naturfredningsforening i skrivelse af 19. juli 1951 oplyst, at vejarbejdet på Bokulklippen fortsattes og har anmodet nævnet om hurtigst muligt at forbyde amtet at foretage denne levstridige handling.

Nævnet har i dag besigtiget Bokulklippen og omliggende område og konstateret, at der foretages sprængninger af klippen på et punkt, der ligger vest for det på det i sagen fremlagte rids som Bokul betegnede område, medens der ved besigtigelsen ikke foregik noget arbejde, der i sig

be forstyrrende ind i eller hindre den begærte fredning på det øvrige areal som er udlagt til vej over det som Bokul betegnede område.

Nævnet udtaler, at der efter naturfredningslovens § 22 ikke må foretages nogen handling, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre fredningssegens gennemførelse, men skønner ikke at have hjemmel til at forbyde arbejder eller andre foranstaltninger uden for det område, der er begært fredet.

H e r e f t e r   b e s t e m m e s :

Bornholms amtsråd er uberettiget til at foretage nogen foranstaltning, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre den begærte fredning af Bokulklippen og Holkadalen.

Johs. S. Larsen.

B. Hassing.

K. H. Jørgensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

24. juli 1951.

Hassing

FREDNINGSNÆVNET>

som påkrævet at sikre Holkadalen som en typisk sprækkedal, dels henviser til de ødelæggende indgreb der er foretaget på Bokulklippen.

2. erklæring fra Danmarks naturfredningsforenings naturvidenskabelige udvalg, der udtaler sig for besvarelsen af Holkadalen som en karakteristisk sprækkedal.

3. erklæring fra 3 videnskabsmænd hvorefter klippeknudens karakter som isafhøvlet rund-klippe endnu ikke er ødelagt, og at Bokul i sin nuværende form endnu er fredningsværdig.

4. den fejl, at naturfredningsrådet ikke har haft sagen til erklæring i 1939 og 1940, og

5. at den betingelse, kendelsen i 1939 stillede, at vejen skulle forlægges ca. 15 m mod syd, ikke er opfyldt.

Danmarks naturfredningsforening henviser derhos til en erklæring fra foreningens tekniske udvalg, hvorefter der på visse steder på Bokul er sket ret betydelige ødelæggelser, men at disse dog ikke er så indgribende, at naturområdet som helhed har taget væsentlig skade, hvis vejarbejderne snarest standses.

I erklæringen henvises endvidere til, at det er muligt at føre vejen uden om Bokulklippen og Holkadalen, og at der ved en sådan om-lægning vil kunne spares ca. 400.000 kr.

I skrivelse af 19. juli 1951 anmodede Danmarks naturfredningsforening nævnet om at forbyde videre arbejder på Bokulklippen i henhold til naturfredningslovens § 22.

Den 23. juli 1951 besigtigede nævnet arealerne og afsagde sålydende kendelse:

"I skrivelse af 7. juli 1951 har Danmarks naturfredningsforening fremsat begæring om fredning af Bokulklippen og Holkadalen i Gudhjem, således at det af Bornholms amt projekterede og delvis igangsatte vej-anlæg over Bokulklippen og Holkadalen standses. Med begæringen fulgte forskellige erklæringer og et rids over Gudhjem og Omegn, hvorpå Bokul og Holkadalen er indtegnet.

Nævnet har berammet sagen til foretagelse den 16. august 1951 (senere ændret til 18. august 1951) og har sendt sagen til erklæring hos naturfredningsrådet.

I midlertid har Danmarks naturfredningsforening i skrivelse af 19. juli 1951 oplyst, at vejarbejdet på Bokulklippen fortsættes og har anmodet nævnet om hurtigst muligt at forbyde amtet at foretage denne lovstridige handling.

Nævnet har i dag besigtiget Bokulklippen og omliggende områder og konstateret, at der foretages sprængninger af klippen på et punkt, der ligger vest for det på det i sagen fremlagte rids som Bokul betegnede område, medens der ved besigtigelsen ikke foregik noget arbejde, der kan gribe forstøvrende ind i eller hindre den begærte fredning på det

Øvrige areal, som er udlagt til vej over det som Bokul betegnede område.
Nævnet udtaler, at der efter naturfredningslovens § 22 ikke må
foretages nogen handling, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre fredningssagens gennemførelse, men skønner ikke at have hjemmel til at forbyde arbejder eller andre foranstaltninger uden for det område, der er begært fredet.
Herefter bestemmes:

Bornholms amtsråd er uberettiget til at foretage nogen foranstaltning, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre den begærte fredning af Bokulklippen og Holkadalen."

Den 31. juli 1951 tilskrev Danmarks naturfredningsforening nævnet og meddelte, at nogle borgere i Gudhjem havde oplyst, at der stadig foretoges sprængninger på det på foreningens rids som a og b betegnede afsnit (de vestligste) og bad nævnet konstatere, om dette var rigtigt.

Nævnets formand besigtigtede den 2. august 1951 vejarealerne og konstaterede, at der ikke ved besigtigelsen blev foretaget sprængninger på afsnittene a og b, hvilket meddeltes foreningen i skrivelse af s.d.

I skrivelse af 6. august 1951 har Danmarks naturfredningsforening begært fredningen udstrakt til at omfatte hele strækningen, der på det fremlagte rids er mærket a - e, hvilket vil sige hele det vejstykke, der ligger inden for Gudhjem plantage.

Bornholms amts vejinspektorat har fremlagt 2 kort, af hvilke det ene er forsynet med en indtegning af såvel den oprindelig projekterede vejbane som den nu udførte vejs midtlinie.

Nævnet har på grundlag af en af landinspektør H. Hansen, Nexø foretaget opmåling konstateret, at forlægningen af vejen med ca. 15 m er sket, hvilket forøvrigt allerede fremgår af den omstændighed, at den nu anlagte vejbane forløber inde i skoven bag udsigtspunktet Bokul.

Den i den tidligere kendelse ommeldte fredningsdeklaration er tinglyst den 28. juli 1951. Grunden til denne sene tinglysning angives af amtet at være, at udmarkskassens ejendomme er overdraget til Østerlars-Gudhjem kommune, og at adkomstforholdet først har kunnet bringes i stand nu.

Sagen har af nævnet været forelagt naturfredningsrådet, der i erklæring af 11. august 1951 udtaler, at rådet må være overvejende betænkelighed ved at udtale, at der foreligger en tilstrækkelig videnskabelig og undervisningsmæssig interesse i at forbyde det nu allerede vidt fremskredne vejarbejde jfr. naturfredningslovens § 12, 1 stk. sidste punkt, hvorved bemærkes, at rådet forudsætter, at der føres nærmere forhandlinger mellem amtsrådet, Danmarks naturfredningsforening, naturfredningsnævnet for Bornholms amt og naturfredningsrådet om den nærmere udformning, herunder særlig indføringen, af broen på Holkadalens nordside".

Rådet udtaler nærmere om Hølkadalen, at broen tænkes overført ganske nær den ca. 320 m lange dals østre ende på et sted, hvor dalen ikke har den mest typiske karakter af sprækkedal med lodrette vægge på begge sider, og om Bokulklippen, at vejen lader den ikke skovbevoksede, særligt synlige del af Bokulklippen i hovedsagen uberørt, samt om den øvrige skovbevoksede del længere mod vest, at vejarbejderne den 4. august var så vidt fremskredet, at en fuldførelse af vejen ikke vil betyde en væsentlig forringelse i videnskabelig eller undervisningsmæssig henseende sammenlignet med den tilstand, der ville opstå, såfremt vejarbejdet standsedes nu.

Naturfredningsforeningen har herefter i skrivelse af 15. august 1951 meddelt nævnet, at den efter indholdet af rådets erklæring frafalder begæringen om fredningen og ikke vil lade sig repræsentere på nedenævnte møde.

Nævnet har herefter den 18. juli 1951 afholdt møde i Gudhjem, hvortil indkaldelse er sket i henhold til reglerne i naturfredningslovens § 10.

På mødet var repræsenteret Bornholms amtsråd, amtsvejinspektora-tet, Østerlars-Gudhjem sogneråd og vejdirektoratet.

Der foretoges en besigtigelse af de arealer, sagen angår og under den derefter afholdte forhandling anførte amtsrådet under henvisning til, at det er anført, at amtet var lydhør over forslag om ændringer af broens tekniske og arkitektoniske udførelse, at de truffne bestemmelser om broens linieføring, længdeprofil- og bredde ikke vil kunne ændres, at amtet tog forbehold overfor eventuelle ændringsforslag, der betyder væsentlige udgiftsforøgelser, og at amtet var rede til at forelægge planerne for broens udformning for Danmarks naturfredningsforening og naturfredningsrådet og modtage eventuelle ændringsforslag til overvejelse. Sådanne forslag ønskedes indgivet til amtsrådet senest en måned efter at disse institutioner havde modtaget proplanerne. Det samlede materiale vil derefter blive forlagt nævnet. Amtsrådet forbeholder sig og statens vejdirektorat den endelige afgørelse med hensyn til broens bygning.

Amtsrådet ønskede derhos indrettet en parkeringsplads på den vestre side af vejen på Bokul, hvilket ansås nødvendigt for at hindre at parkeringsforbudet på vejen overtrådtes, men havde intet at indvende mod at dette spørgsmål beror.

Amtsrådet nedlagde endvidere påstand om erstatning i henhold til naturfredningslovens § 22 sidste stk. for udgifter forårsaget ved fredningsbegæringens fremsættelse nemlig

Delvis løn til to ingeniører, som skulle have været afskediget, hvis begæringen ikke var fremsat

2500,- kr.

Udgifter til befordring, til møder i anledning af fredningen 205,- kr.

Udgifter til kort, planer m. m. ca. 500,- "

og højesteretssagfører Bruuns udgifter til ekstrakt i sagen 381,60 "

Efter foretagen forligsprøve har amtsrådet, erklæret sig villig til at nøjes med en erstatning på 500 kr. selv om det mener at have krav på de fornævnte beløb.

Amtsrådet påstår erstatningen fordelt med 2/3 til statskassen og 1/3 af amtsfonden.

Efter den foreliggende kendelse af 10. august 1939, stadfæstet af overfredningsnævnet den 12. januar 1940, og overfredningsnævnets foranciterede udtalelse af 19. september 1950 er nævnet af den opfattelse, at den æstetisk-landskabelige side af sagen er endelig afgjort og kan ikke komme til afgørelse under denne sag, hvilket heller ikke er påstået af Danmarks naturfredningsforening.

Herefter vil sagen alene angå spørgsmålet om fredning af geologiske og undervisningsmæssige grunde.

Sagen har i medfør af naturfredningslovens § 12 været forelagt naturfredningsrådet, og da dette som foran nævnt har udtalt, at der ikke foreligger tilstrækkelig videnskabelig og undervisningsmæssig interesse i et forbud mod vejen og broen, og idet nævnet er enig i de af rådet fremførte betragtninger, vil efter samme lovbestemmelse fredning ikke kunne ske.

For så vidt naturfredningsrådet udtaler forudsætning om en forhandling om broens nærmere udformning og indføring på dalens nordside er nævnet også enig heri, og da amtsrådet har erklæret sig villig til en sådan forhandling, bestemmes det, at arbejdet på broen ikke må påbegyndes forinden nævnets godkendelse foreligger efter forhandling med Danmarks naturfredningsforening, naturfredningsrådet og amtsrådet, idet nævnet dog for at undgå en unødigt udsættelse af broarbejdets påbegyndelse efter amtets påstand tiltræder, at der fastsættes en frist for naturfredningsforeningen til at udtale sig på 1 måned fra sagens oversendelse til foreningen. Nævnet vil finde det mest formålstjenligt om sagen forelægges naturfredningsrådet, hvem man ikke mener at kunne sætte nogen frist for udtalelse, forinden den sendes til naturfredningsforeningen.

Med hensyn til den af amtsrådet nedlagte erstatningspåstand, vil nævnet formene, at der er påført amtsrådet tab ved fredningsbegøringens fremsættelse, og nævnet vil mene at dette tab overstiger det beløb på 500 kr., som amtsrådet har erklæret ikke at ville indvende noget imod, hvorfor nævnet godkender dette beløb i erstatning.

Erstatningen vil i medfør af naturfredningslovens § 17 stk. 2 være at udrede med 2/3 af statskassen og 1/3 af amtsfonden.

T h i b e s t e m m e s .

Den af Danmarks naturfredningsforening fremsatte begæring om udvidelse af den allerede skete fredning af Holkadalen og Bokulklippen med tilstødende områder til at gælde forbud mod broføring over Holkadalen og vejanlæg over Bokulklippen kan ikke tages til følge.

Arbejdet med udførelsen af broen over Holkadalen må dog ikke påbegyndes forinden nævnets samtykke foreligger, efter at broens udformning og særlig dens indføring på Holkadalens nordside er forhandlet mellem Danmarks naturfredningsforening, Bornholms amtsråd og naturfredningsrådet som foran anført.

Der tillægges Bornholms amtsråd i erstatning 500 kr. der udredes af statskassen med 2/3 og af Bornholms amtsfond med 1/3.

K. T. Jørgensen.

S. Hassing.

Johs. E. Larsen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Dommeren i Neksø købstad m. v., den 21. august 1951.

Hassing

DISPENSATIONER >

Afgørelser – Reg. nr.: 00700.01

Dispensationer i perioden: 15-11-1951 - 18-08-1958

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokol for fredningsnævnet for
Bornholms amt.

Aar 1951 den 15 november behandledes

Fredningssagen angående Bokul og Holkadalen.

Der fremlagdes skrivelse af 1 ds. fra Bornholms amt, hvorved kommuniseres Naturfredningsforeningens og Naturfredningsrådets skrivelse af 27 oktober 1951.

Efter denne skrivelse godkendes det foreliggende projekt med hensyn til broen, således at det fremhæves, at fløjmurere udføres i Neksø sandsten, at der lægges vægt på, at fløjmurere på nordsiden trækkes så langt tilbage, som det på nogen måde er teknisk gennemførligt, at fløjmurere ikke søges forbundet med terrænet ved nogen form for camouflage, at pillerne farves brune, at der ikke ved deres basis anbringes noget synligt fundament eller sokkel, og at stien i nordsiden af dalen af hensyn til bropillerne må forskydes, flyttes ind mod dalens midte.

Det vedtoges efter at Bornholms amt havde oplyst, at det foreliggende projekt er arkitekt Willy Hansens, at godkende, at broarbejdet påbegyndes i overensstemmelse med det anførte.

Sagen har cirkuleret.

S. Hassing.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Naturfredningsnævnet for Bornholms amtsrådsreds,
den 17 august 1953

Hanning

18/8-1958

OPHÆVET VED OFN K
AF 20/3 1962U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1958, den 18. august, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende
t i l l æ g s k e n d e l s e
i sagen nr. 1213/55 vedrørende gennemførelsen af et vejanlæg fra Rø til Gudhjem.

Ved kendelse af 12. januar 1940 stadfæstede overfredningsnævnet en af fredningsnævnet for Bornholms amt den 10. august 1939 afsagt kendelse, som i henhold til naturfredningslovens § 9 godkendte anlæg af en vej fra Rø til Gudhjem bl. a. på betingelse af, at der på ejendommene matr. nr. 181a, 182a, 183a, 184a, 185, 186, 187, 188 og 182d af Gudhjem tinglystes fredningsbestemmelser af et nærmere angivet indhold. Disse arealer ejedes af Østerlars-Gudhjem kommune, og til opfyldelse af den nævnte betingelse udstedte Østerlars-Gudhjem sogneråd den 20. juli 1951 en deklARATION, tinglyst den 28. juli 1951, hvori det bl.a. bestemmes:

"5) De i plantagen værende veje må forbindes med den nye vej, de må dog foruden til gående færdsel og cyklekørsel kun benyttes til arbejdskørsel, hvilket skal tilkendegives ved opslag. Dette skal også gælde andre veje, der måtte blive anlagt på det freddede område.

Sognerådet har dog ret til at anlægge den under forhandlingerne for naturfredningsnævnet forudsatte vejforbindelse mellem den nye vej og kommunens bivej nr. 23, således som dette er angivet på det for naturfredningsnævnet fremlagte kort, der også medfølger denne deklARATION."

I skrivelse af 14. september 1955 til fredningsnævnet for

Bornholms amt ansøgte Østerlars-Gudhjem sogneråd om tilladelse til udbygning og regulering af skovvejen fra Nørresand til amtsvejen, og om, at nævnte vej måtte blive åbnet for almindelig gennemkørsel. Det anførtes, at halvdelen af vejen allerede var udbygget af amtsvejvæsenet i forbindelse med en nødvendig ændring af tilslutningen til amtsvejen, og at dens åbning ville være af stor betydning for den fremtidige regulering af trafikken i Gudhjem.

I et den 10. oktober 1955 afholdt møde vedtog fredningsnævnet, at det ansøgte ikke kunne tillades. Denne afgørelse indankede Østerlars-Gudhjem sogneråd ved skrivelse af 5. november 1955 for overfredningsnævnet.

Under 24. marts 1956 modtog overfredningsnævnet fra sognerådet nærmere oplysninger om det påtænkte vejarbejde.

Overfredningsnævnet foretog besigtigelse den 26. maj 1956 og forhandlede herunder med repræsentanter for sognerådet og andre i sagen interesserede. Det oplystes, at de trafikmæssige forhold ved Gudhjem - adgangsforholdene til byen - var blevet i høj grad vanskeliggjort ved, at trafikken efter jernbanens nedlæggelse i 1952 var blevet overtaget af automobiler.

Fra sognerådets side blev det anført, at man er villig til at anlægge en sti mellem den projekterede vej og havet.

Overfredningsnævnet måtte efter det således oplyste nære betænkelighed ved at modsætte sig en regulering af vejen og dens åbning for almindelig færdsel, men da man ikke kunne godkende den planlagte vejføring, opfordrede man sognerådet til i forbindelse med statsministeriets konsulent i naturfredningssager at overveje en ændring af vejføringen, navnlig således, at den påtænkte vejslyngning kunne undgås.

Sognerådet forelagde derefter to nye, i januar 1957 udarbejdede projekter, betegnet som A og B.

Efter brevveksling med fredningsnævnet for Bornholms amt, der har påtaleret med hensyn til den ovennævnte deklARATION, og som kunne tiltræde det som A betegnede projekt, vedtog overfredningsnævnet at tillade gennemførelsen af dette projekt. Herom blev der under 26. april 1957 givet meddelelse til Østerlars-Gudhjem sogneråd. Overfredningsnævnets fornævnte kendelse og den i tilslutning hertil udfærdigede deklARATION vil derfor være at ændre i overensstemmelse hermed.

T h i b e s t e m m e s :

Den af overfredningsnævnet den 12. januar 1940 afsagte kendelse og den i tilslutning hertil udfærdigede deklaration af 20. juli 1951, tinglyst 28. juli 1951, skal ikke være til hinder for udførelsen af det ommeldte projekt til regulering af vejen fra Nørresand til amtsvejen eller for, at vejen åbnes for almindelig færdsel.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'F. Grage'. The signature is written in dark ink and is positioned above the typed name.

F. Grage

overfredningsnævnets sekretær

20/3-1962

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1962, den 20. marts afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende
t i l l æ g s k e n d e l s e
i sagen nr. 1213/55 vedrørende gennemførelse af vejanlæg fra Rø til Gudhjem:

Ved kendelse af 12. januar 1940 stadfæstede overfredningsnævnet en af fredningsnævnet for Bornholms amt den 10. august 1939 afsagt kendelse, som i henhold til naturfredningslovens § 9 godkendte anlæg af en vej fra Rø til Gudhjem bl.a. på betingelse af, at der på ejendommene matr.nr. 181 a, 182 a, 183 a, 184 a, 185, 186, 187, 188 og 182 d af Gudhjem tinglystes fredningsbestemmelser af et nærmere angivet indhold. Disse arealer ejedes af Østerlars-Gudhjem kommune, og til opfyldelse af den nævnte betingelse udstedte Østerlars-Gudhjem sogneråd den 20. juli 1951 en deklARATION, tinglyst den 28. juli 1951, hvori det bl.a. bestemmes:

"5) De i plantagen værende veje må forbindes med den nye vej, de må dog foruden til gående færdsel og cyklekørsel kun benyttes til arbejdskørsel, hvilket skal tilkendegives ved opslag. Dette skal også gælde andre veje, der måtte blive anlagt på det fredede område.

Sognerådet har dog ret til at anlægge den under forhandlingerne for naturfredningsnævnet forudsatte vejforbindelse mellem den nye vej og kommunens bivej nr. 23, således som dette er angivet på det for naturfredningsnævnet fremlagte kort, der også medfølger denne deklARATION".

I medfør af ovennævnte kendelse ansøgte Østerlars-

Gudhjem sogneråd fredningsnævnet for Bornholms amt om tilladelse til udbygning og regulering af skovvejen fra Nørresand til amtsvejen, og om at vejen måtte blive åbnet for almindelig gennemkørsel. Efter at fredningsnævnet havde afslået andragendet, indankede sognerådet nævnets afgørelse for overfredningsnævnet, som under den i sagens anledning foretagne besigtigelse opfordrede sognerådet til at overveje en ændring af vejføringen, navnlig således at en påtænkt vejslyngning kunne undgås.

Sognerådet forelagde derefter to nye i januar 1957 udarbejdede projekter, betegnede som henholdsvis A og B.

Ved tillægskendelse af 18. august 1958 godkendte overfredningsnævnet det som A betegnede projekt.

I skrivelse af 15. oktober 1958 ansøgte sognerådet overfredningsnævnet om, at det som B betegnede projekt måtte blive godkendt til udførelse. Sognerådet vedlagde andragendet en skrivelse af 6. oktober 1958 fra rigspolitichefen, hvori det hedder:

"Ifølge det i sagen betegnede "forslag A" vil vejen få stærkt fald, som tiltager omtrent jævnt på de første ca. 350 m fra Strandvejen, hvor det når sit maksimum på 124 o/oo, hvorefter det igen aftager jævnt på de sidste 300 m. På et sted ca. 300 m fra Strandvejen, altså på den strækning af vejen, som har størst fald, vil der blive en højresvingende kurve med radius = 50 m. Vejen vil forløbe facadeløst gennem skov- og klippeterræn.

En vej af denne karakter må, set fra et færdselsmæssigt synspunkt, betegnes som meget uheldig, idet trafikanterne mod byen ubevidst vil bibringes så store hastigheder, at farlige situationer i det nævnte sving let kan opstå. Der må derfor fra politiets side på forhånd tages forbehold ved denne vejs etablering. Som trafikregulerende foranstaltninger vil det i første instans blive nødvendigt at forbyde cykelkørsel i retning fra Strandvejen mod byen, og der kan formentlig senere blive tale om at begrænse motorkøretøjernes hastighed ved fastsættelse af en lav maksimalhastighed til forebyggelse af ulykker i svinget".

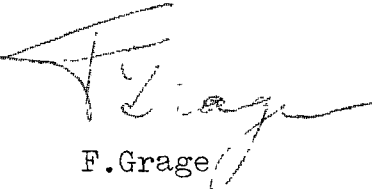
Da overfredningsnævnet herefter ikke mener at burde modsætte sig udførelsen af det nu fuldt udarbejdede forslag B, vil overfredningsnævnets kendelse af 12. januar 1940 være at ændre i overensstemmelse hermed.

Samtidig ophæves ovennævnte tillægskendelse af 18. august 1958.

T h i b e s t e m m e s :

Den af overfredningsnævnet den 12. januar 1940 afsagte kendelse og den i tilslutning hertil udfærdigede deklARATION af 20. juli 1951, tinglyst den 28. juli 1951, skal ikke være til hinder for udførelsen af det fornævnte projekt B til regulering af vejen fra Nørresand til amtsvejen eller for, at vejen åbnes for almindelig færdsel.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

Overfredningsnævnets sekretær.